

D • N
20/12 1955

Arméledningen och atomvapnen

General Ehrensvärds och andra armérepresentanters i dag publicerade uttalanden — gjorda vid en konferens för någon tid sedan — visar att man på lantmilitärt håll nu börjar få klart för sig vilken oerhörd betydelse atomvapnen har. Sådantillvida är dessa uttalanden glädjande bevis på en realistisk inriktning. Detta intryck gör också den nya upplagan av soldatinstruktionen med dess utförliga redogörelse för atomvapnen och härtill knutna anvisningar, även om vissa formuleringar ter sig egendomliga; "atomvapen kommer, där de används, att ge striden ett snabbare och våldsammare förlopp än någonsin tidigare", dessa ord i inledningen bör kunna bli ett klassiskt exempel på understatement. Att organisatoriska och taktiska ändringar blir nödvändiga med hänsyn till atomvapnen klarades av de militära talesmännen på konferensen och antydes också i den berörda broschyren. Något besynnerligt ter det sig att arméchefen främst använder risken av ett krig med atomvapen som stöd för krav på utvidgning av arméns styrka i skilda hänseenden; uppenbart är väl dock att det väsentliga är att anskaffa dylika vapen och att organisera det flyg som i första hand skall utnyttja dem.

Av större intresse är att general Ehrensvärd något mera än förut skett från officiellt håll gick in på frågan om hur atomvapen skulle kunna erhållas. Han betonade att en svensk tillverkning av dylika stridsmedel skulle kräva stora insatser av personal, material och pengar; "även efter sådana ansträngningar kan vi först om flera år räkna med resultat i form av ett fåtal atombomber". Också dessa uttryckssätt är dock vaga; det har talats om en kostnad på några hundra miljoner och en tid av mellan fem och tio år innan atomvapen kan framställas. Några alldeles be-

stämda uppgifter rörande kostnader och tid torde det vara omöjligt att framlägga. Till en viss grad kan självfallet den civila och den militära atomforskningen bedrivas enhetligt, och det är svårt att särskilja utgifterna för det ena och det andra syftet, likaså är det vanskligt att beräkna i vad mån vi, eventuellt mot vederlag i forskningsresultat, kan få tillgodogöra oss resultatet av det arbete som bedrivs inom andra länder.

Två saker tycks emellertid vara ostridiga. För det första att kostnaderna inte är på något sätt oöverkomliga med tanke på vår nationalinkomst och våra nuvarande utgifter för försvaret. För det andra att en svensk tillverkning av atomvapen med praktisk betydelse inte kan komma i gång förrän efter åtskilliga år och att vi alltså under denna tid, om vi litat blott på våra egna möjligheter, kommer att ha ett ytterligt svagt försvar, kommer att sakna de vapen som efter allt att döma blir de avgörande i ett framtida krigsfall.

Frågan om anskaffande av atomvapen från utlandet blir därmed av den mest centrala vikt. På denna punkt uttalade arméchefen att det måhända skulle bli möjligt att få atomvapen utifrån, "vilket det icke

är för närvarande", innan den svenska tillverkningen kunde börja. Vad man här särskilt fäster sig vid är påståendet att det för närvarande inte är möjligt att få atomvapen från utlandet. Har general Ehrensvärd här informationer som inte står regeringen till buds? I alla händelser måste man efter detta uttalande än bestämdare än tidigare kräva besked från regeringens sida om något försök gjorts eller kommer att göras att anskaffa atomvapen utifrån och vad resultatet blivit av de förhandlingar som möjligen redan förts.

Har general Ehrensvärd rätt i sina uppgifter är läget följande: Sverige kan icke på lång tid självt tillverka atomvapen, vi har inga säkra utsikter att inom en kortare tid erhålla atomvapen utifrån, vi saknar genom den alliansfria politiken garantier för att Västerås försvarsgemenskap i händelse av ett angrepp understödjer oss med dylika vapen. Kort sagt, vår försvarsposition är svag och förblir svag så länge de nämnda förutsättningarna inte ändras — så svag att den i själva verket enligt överbefälhavarens utredning och för övrigt enligt alla kända fakta ter sig hopplös. Skall regeringen i denna situation ingenting göra, skall den hellre sitta med armarna i kors inför farorna än genom något slags överenskommelse med västmakterna söka trygga vårt försvar så långt det går och därmed också öka våra möjligheter att undgå angrepp? Den statsledning som försöker överskylla faran i stället för att klarlägga och möta den ådrager sig ett ohyggligt ansvar.